

Handläggare: Gunweig Högberg
Telefon: 08-508 20 505

Till
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Äldreboendeplan för Östra Söderort, stadsdelarna Enskede-Årsta-Vantör, Farsta och Skarpnäck

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande.

Leif Sjöholm
Stadsdelsdirektör

Kristina Goldring
Äldreomsorgschef

Sammanfattning

Enligt beslut i fullmäktige ska äldreboendeplanerna uppdateras kontinuerligt. Äldreförvaltningen har från Stockholms stads Utrednings- och statistikkontor AB (USK) beställt en framskivning av äldreomsorgsbehovet i Stockholms stad för åren 2010-2040.

Utgångspunkt för konsumtionen av äldreomsorg har varit situationen i oktober 2009. En indelning har skett av staden i fyra delområden. I samtliga delområdena förväntas antalet omsorgstagare öka fram till år 2040. Omsorgstagandet i Östra Söderort förväntas öka i betydligt lägre utsträckning än i övriga delområden.

Under perioden beräknas behovet av platser inom vård- och omsorgsboende inledningsvis minska. Minskningen inom området beräknas jämfört med 2009 fram till 2020 vara 171 platser och 11 platser (jämfört med 2009) fram till 2030. Från år 2030 till år 2040 beräknas behovet sedan öka med 409 platser.

Möjligheten till valfrihet inom vård- och omsorgsboenden tillsammans med det faktum att de vård- och omsorgsboenden som finns inom förvaltningarna i Östra söderort har en hög beläggning och säljer platser även till övriga staden gör det svårt att ta ställning till en avveckling.

Bakgrund

Enligt beslut i fullmäktige ska äldreboendeplanerna uppdateras kontinuerligt. Revidering av respektive plan sker i de fyra delområden som planeringen är uppdelad i. Planerna samordnas därefter av äldreförvaltningen genom referensgruppen för äldreboendeplanering. Antalet äldreomsorgstagare i staden beräknas minska fram till 2016 (22 830 personer) för att därefter öka till 29 010 år 2030 och 35 600 år 2040.

Ärendet

Äldreförvaltningen har från USK beställt en framskrivning av äldreomsorgsbehovet i Stockholms stad för åren 2010-2040. Som underlag till denna framskrivning av det framtida äldreomsorgstagandet ligger stadens officiella befolkningsprognos Prognos 10 (t.o.m. 2019) med en förlängning fram till 2040 för hela staden. Antaganden har gjorts om viss hälsoförbättring på lång sikt som antas medföra en lägre genomsnittlig konsumtion av äldreomsorg per invånare. Utgångspunkt för konsumtionen av äldreomsorg har varit situationen i oktober 2009.

Det är naturligtvis många faktorer som kommer att påverka den framtida omfattningen av äldreomsorg – t.ex. de äldres efterfrågan av hjälp, förändringar i serviceutbud, regelsystem, avgifter och andra politiska beslut. Framskrivningen tar dock endast hänsyn till demografiska förändringar, som ökad medellivslängd och ålderssammansättning, samt viss hälsoförbättring som antas leda till minskad efterfrågan på omsorg. Antalet äldreomsorgstagare i staden beräknas minska fram till 2016 (22 830 personer) för att därefter öka till 29 010 personer år 2030 och 35 600 personer år 2040. Jämfört med 2009 ger detta en ökning av antalet äldreomsorgstagare med 24 procent fram till 2030 respektive 53 procent fram till 2040. Det är dock de yngre äldreomsorgstagarna som ökar snabbare än de äldre – jämfört med 2009 är ökningen 80 procent bland 65 -79-åringar respektive 44 procent bland personer 80 år och över fram till 2040. Observera att de första 7 åren förväntas omsorgstagandet i staden dock minska något (-2 %).

Utvecklingen av antalet äldreomsorgstagare kommer att se olika ut i stadens olika delområden. En indelning har skett av staden i fyra delområden och för dessa delområden och de 14 stadsdelsområdena har en prognos beräknats fram till 2040. I samtliga delområden förväntas antalet omsorgstagare öka fram till år 2040. Kraftigast blir ökningen i Innerstaden (64 procent). I Västerort och Västra Söderort är ökningen också större än för staden som helhet (60 respektive 57 procent). Östra Söderort drar ner stadens genomsnitt då omsorgstagandet i Östra Söderort förväntas öka i betydligt lägre utsträckning (27 procent). I Västerort förväntas en kontinuerlig ökning under hela prognosperioden, dock mindre kraftig

de första 10 åren. I Innerstaden förväntas en liten minskning fram till 2015 och för Östra Söderort en minskning fram till år 2020 innan omsorgstagandet börjar öka.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom avdelningen för äldreomsorg i samverkan med stadsdelarna Farsta och Skarnäck. Ärendet behandlas i Enskede – Årsta-Vantör stadsdelsnämnds pensionärsråd 2011-04-08.

Förvaltningens synpunkter och förslag

USK:s framskrivning av äldreomsorgsbehovet under perioden 2010-2040 visar att för staden totalt kommer antalet äldre personer över 65 år att öka från 117 057 år 2009 till 145 080 år 2020, 178 030 år 2030 och 208 660 år 2040.

Ökningarna sker fram till år 2020 inom åldersgruppen 65-79 år medan en minskning sker under denna period vad gäller äldre personer över 80 år. Från år 2020 till år 2040 kommer även antalet personer över 80 år att öka i staden.

Denna omfördelning av antalet äldre innebär att antalet äldreomsorgstagare totalt (brukare av hemtjänst, vård- och omsorgsboende, dagverksamhet och korttidsvård) inom staden jämfört med 2009 endast förväntas minska marginellt (11 personer) fram till år 2020 för att sedan öka med 5699 personer fram till år 2030 (jämfört med 2009) och sedan öka med 12289 personer fram till år 2040 (jämfört med 2009).

Under första delen av perioden beräknas behovet av platser inom vård- och omsorgsboende minska något. Minskningen beräknas jämfört med 2009 (6191 platser) fram till 2020 vara 161 platser. Fram till 2030 beräknas behovet öka med 1169 platser och med 3099 platser fram till 2040.

Framskrivningen av äldreomsorgsbehovet under perioden 2010-2040 visar att för Östra Söderort kommer antalet äldre personer över 65 år totalt att öka från 25 751 år 2009 till 28 840 år 2020, 36 020 år 2030 och 42 970 år 2040.

Ökningarna sker fram till år 2030 inom åldersgruppen 65-79 år medan en minskning sker vad gäller äldre personer över 80 år. Från år 2030 till år 2040 kommer även andelen personer över 80 år att öka.

Denna omfördelning av antalet äldre innebär att antalet äldreomsorgstagare totalt inom Östra Söderort jämfört med 2009 förväntas minska med 714 personer fram till år 2020 för att sedan öka med 86 personer fram till år 2030 och sedan med 1576 personer fram till år 2040.

Under perioden beräknas behovet av platser inom vård- och omsorgsboende inledningsvis minska. Minskningen beräknas jämfört med 2009 fram till 2020 vara

171 platser och 11 platser (jämfört med 2009) fram till 2030. Från år 2030 till år 2040 beräknas behovet sedan öka med 409 platser (jämfört med 2009).

Möjligheten till valfrihet inom vård- och omsorgsboenden tillsammans med det faktum att de vård- och omsorgsboenden som finns inom förvaltningarna i Östra söderort har en hög beläggning och säljer platser även till den övriga staden gör det svårt att ta ställning till en avveckling. Hur brukarna kommer att välja framöver är svårt att förutse. Även prognosen som visar att behovet av platser inom vård- och omsorgsboenden kommer att öka mellan 2030-2040 gör att detta ställningstagande försvåras. Förvaltningarna kan inte förutse hur privata aktörer kommer etablera sig alternativt avveckla verksamheter vilket också bidrar till en osäkerhet i planeringen.

Under de senaste fem åren har 72 platser inom Åsen vård- och omsorgsboende avvecklats i E-Å-V och 69 platser inom Farsta vård- och omsorgsboende.

Antal äldre personer enligt USK:s framskrivning

	2009		2020		2030		2040	
	65-79 år	80 år -	65-79 år	80 år -	65-79 år	80 år -	65-79 år	80 år -
Staden	76747	40310	109700	35380	126200	51830	145010	63660
EÅV	7038	4921	9570	3470	11850	4520	13850	5880
Farsta	5402	3472	6800	3000	8180	3660	9390	4510
Skarpnäck	2963	1955	4710	1290	5890	1920	6710	2630
Östra söderort	15403	10348	21080	7760	25920	10100	29950	13020

Antal äldreomsorgstagare enligt USK:s framskrivning

	2009		2020		2030		2040	
	65-79 år	80 år -	65-79 år	80 år -	65-79 år	80 år -	65-79 år	80 år -
Staden	5541	17770	8080	15220	8860	20150	9970	25630
EÅV	597	2156	730	1580	890	1760	1020	2340
Farsta	405	1447	460	1310	530	1440	610	1780
Skarpnäck	237	912	360	600	450	770	500	1080
Östra söderort	1239	4515	1550	3490	1870	3970	2120	5210

**Behov av antal platser inom vård- och omsorgsboende enligt USK:s
framskrivning**

	2009		2020		2030		2040	
	65-79 år	80 år -	65-79 år	80 år -	65-79 år	80 år -	65-79 år	80 år -
Staden	1083	5108	1600	4430	1750	5610	1980	7310
EÅV	119	550	150	420	170	450	200	600
Farsta	98	467	110	440	130	470	150	580
Skarpnäck	57	280	90	190	110	230	120	330
Östra söderort	274	1297	350	1050	410	1150	470	1510

Behovet av platser jämfört med befintliga platser inom stadsdelarna

	2009	2020	2030	2040
EÅV				
Behov	669	570	620	800
Befintliga inom sdf	639	639	639	639
Farsta				
Behov	565	550	600	730
Befintliga inom sdf	523	523	523	523
Skarpnäck				
Behov	337	280	340	450
Befintliga inom sdf	217	217	217	217
Östra Totalt				
Behov	1571	1400	1560	1980
Befintliga	1379	1379	1379	1379

Enskede-Årsta-Vantör

För Enskede-Årsta-Vantör visar framskrivningen av äldreomsorgsbehovet under perioden 2010-2040 att antalet äldre personer över 65 år totalt kommer att öka från 11 959 år 2009 till 13 040 år 2020, 16 370 år 2030 och 19 730 år 2040.

Ökningarna sker fram till år 2030 inom åldersgruppen 65-79 år medan en minskning sker vad gäller äldre personer över 80 år. Från år 2030 till år 2040 kommer även antalet personer över 80 år att öka.

Denna omfördelning av antalet äldre innebär att antalet äldreomsorgstagare totalt inom förvaltningen jämfört med 2009 förväntas minska med 443 personer fram till år 2020, 103 personer fram till år 2030 för att sedan öka med 607 personer fram till år 2040.

Under perioden beräknas behovet av platser inom vård- och omsorgsboenden inledningsvis att minska. Minskningen beräknas jämfört med 2009 fram till 2020 vara 99 platser och 49 platser fram till 2030. Från år 2030 till år 2040 beräknas behovet sedan öka med 131 platser (jämfört med 2009).

För år 2009 har USK uppskattat behovet av platser inom vård- och omsorgsboende till 669. Årsgenomsnittet för 2009 har uppgått till 670 platser vilket följer prognosen väl. Fördelningen av de köpta platserna har varit att 42 % av platserna köpts av stadsdelens egen regi alternativt intraprenad, 4 % av annan förvaltning och 54 % av privata utförare. De äldreboenden som finns inom förvaltningen har en hög beläggning och säljer även platser till andra stadsdelar och i enstaka fall även till andra kommuner.

Vård- och omsorgsboenden inom Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsområde:

- Stureby vård- och omsorgsboende drivs på intraprenad. Totalt 209 platser varav 36 för somatisk vård- och omsorg och 173 för personer med demenssjukdom.
- Mårtensgårdens vård- och omsorgsboende, drivs på intraprenad. Totalt 45 platser för personer med demenssjukdom.
- Skogsgläntans vård- och omsorgsboende, drivs på entreprenad av Äldreliv i Stockholm AB. Totalt 23 platser för personer med demenssjukdom.
- Årsta vård- och omsorgsboende drivs i egen regi. Totalt 85 platser varav 46 platser för somatisk vård- och omsorg och 32 platser för personer med demenssjukdom samt sju korttidsplatser.
- Högdalens vård- och omsorgsboende, drivs på entreprenad av Carema Care AB. Totalt 158 platser varav 103 platser för somatisk vård- och omsorg och 55 platser för personer med demenssjukdom. Avtalet som

skulle löpt ut 2011-09-30 har förlängts med 2 år och har ytterligare möjlighet till förlängning 2x2 år.

Inom stadens ramavtal för köp av enstaka platser finns

- Årstaberghemmets vård- och omsorgsboende, drivs av Attendo Care AB. Totalt 53 platser för personer med demenssjukdom.
- Oasens vård- och omsorgsboende, drivs av Attendo Care AB. Totalt 12 platser för personer med demenssjukdom.
- Finskt seniorboende, drivs av Föreningen för Finländska Åldringar. Totalt 54 platser varav 17 platser för somatisk vård och omsorg och 37 platser för personer med demenssjukdom.

Inom stadsdelen finns dessutom tre servicehus.

- Rågsveds servicehus drivs i egen regi och omfattar 80 lägenheter, varav fyra lägenheter används till åtta korttidsplatser
- Enskededalens servicehus drivs på entreprenad av Äldreliv i Stockholm AB och omfattar 193 lägenheter varav fyra används till fyra korttidsplatser
- Enskede Nya servicehus drivs på entreprenad av Carema Care AB och omfattar 88 lägenheter varav två används till två korttidsplatser

Kommunfullmäktige har tidigare beslutat att samtliga servicehus i staden inom en tio års period ska omvandlas till trygghetsboenden. Enligt stadsdelsförvaltningens planering kan en omvandling vara aktuell för Enskede Nya servicehus från och med 2013-10-01 i samband med att entreprenadavtalet löper ut. Sammaledes kan gälla för Enskededalens servicehus från och med 2012-10-01 då avtalet med Äldreliv är föremål för förlängning. Rågsveds servicehus planeras bli det servicehus som sist omvandlas, anledningen till detta är de olika projekt som bedrivs inom enheten. Tidpunkt för denna omvandling fastställs senare men väntas ske inom tio års perioden.

Förvaltningen gör bedömningen att det inte finns något ytterligare behov av servicehuslägenheter i regionen.

Farsta

Enligt framskrivningen¹ kommer *antalet äldre över 65 år* totalt att öka från 8 874 år 2009 till 9 800 år 2020, 11 840 år 2030 och 13 900 år 2040 i Farsta stadsdelsområde. Åldersgruppen 65-79 år ökar under hela perioden. Den äldre åldersgruppen (80 år och äldre) minskar något fram till 2020, för att sedan åter öka (tabell sid 4).

Framskrivningen visar att *antalet äldreomsorgstagare* totalt inom stadsdelsområdet väntas minska med 82 personer fram till år 2020. Jämfört med 2009 förväntas antalet äldreomsorgstagare öka med 118 personer fram till år 2030 och med 538 personer fram till år 2040 (tabell sid 4).

Under perioden beräknas behovet av platser inom vård- och omsorgsboende minska något till en början för att sedan öka. Minskningen beräknas mellan 2009 och 2020 bli 15 platser. Jämfört med 2009 förväntas behovet öka med 35 platser fram till år 2030 och med 165 platser fram till år 2040. (se tabell sid 5)

För år 2009 uppskattade USK behovet av platser inom vård- och omsorgsboende till 565. Det genomsnittliga antalet platser för 2009 har varit högre än det uppskattade behovet och uppgått till 575. Fördelningen av platserna har varit 49 % i egen regi eller entreprenad, 19 % har köpts av annan förvaltning och 32 % av privata utförare. De äldreboenden som finns inom stadsdelsområdet har hög beläggning och förvaltningen säljer även platser till andra stadsdelar och i enstaka fall till andra kommuner.

Vård- och omsorgsboenden inom Farsta stadsdelsområde:

- Farsta vård- och omsorgsboende, drivs i egen regi. Totalt 79 platser varav 54 somatisk vård- och omsorg och 25 platser för personer med demenssjukdom.
- Edö vård- och omsorgsboende, drivs i egen regi med 88 platser varav 37 somatisk vård- och omsorg och 51 platser för personer med demenssjukdom.
- Postiljonens vård- och omsorgsboende, drivs på entreprenad av Attendo Care AB med 80 platser varav 16 somatisk vård- och omsorg (ålderdomshem) och 64 platser för personer med demenssjukdom. (På Postiljonen finns också sex platser för korttidsvård demens och 10 platser korttidsvård somatik). Avtalet med Attendo Care AB löper ut 12-10-30, med möjlighet till förlängning 3x2 år.

¹ Se bilaga; USK Framskrivning av äldreomsorgsbehov i Stockholms stad 2010-2040

- Veckbo vård- och omsorgsboende, drivs på entreprenad av stiftelsen Stora Sköndal med 11 platser för personer med demenssjukdom. Avtalet löper ut 13-10-30, med möjlighet till förlängning 3x2 år.
- Ängsö vård- och omsorgsboende, drivs på entreprenad av Attendo Care AB med 13 platser för personer med demenssjukdom. Avtalet löper ut 11-09-30, med möjlighet till förlängning 2x2 år.
- Inom stadens ramavtal för köp av enstaka platser finns Söndagsgårdens vård- och omsorgsboende med 36 platser för personer över 65 år. Verksamheten drivs av Carema Care AB.
- Inom stadens ramavtal för köp av enstaka platser finns Stora Sköndals vård- och omsorgsboende med 241 platser. Verksamheten drivs av stiftelsen Stora Sköndal.

Inom stadsdelen finns också Edö Servicehus med 150 lägenheter som drivs i egen regi.

Skarpnäck

Framskrivningen för Skarpnäck visar av äldreomsorgsbehovet under perioden 2010-2040 av antalet äldre personer över 65 år totalt kommer att öka från 4918 år 2009 till 6000 år 2020, 7800 år 2030 och 9340 år 2040. Ökningarna sker under hela perioden fram till år 2040 inom åldersgruppen 65-79 år medan en minskning sker vad gäller personer över 80 år fram till år 2030. Från år 2030 till år 2040 kommer även antalet personer över 80 år att öka.

Denna omfördelning av antalet äldre innebär att antalet äldreomsorgstagare totalt inom förvaltningen jämfört med år 2009 förväntas minska med 189 personer fram till år 2020, 71 personer fram till år 2030 för att sedan öka med 431 personer fram till år 2040. Under perioden fram till år 2020 beräknas behovet av platser inom vård- och omsorgsboende minska. Minskningen beräknas jämfört med år 2009 fram till år 2020 vara 57 platser. Från år 2020 till år 2030 beräknas behovet öka med 3 platser för att sedan öka med 130 platser från år 2030 till år 2040.

För år 2009 har USK uppskattat behovet av platser inom vård- och omsorgsboende till 337. Årsgenomsnittet för år 2009 har uppgått till 333 platser vilket följer prognosen relativt väl. Förvaltningen köper 119 av sina platser av Hemmet för Gamla som drivs på entreprenad. Resten av platserna köps av privata utförare och från övriga stadsdelar.

Inom förvaltningen finns ett boende, Hemmet för Gamla med 129 platser varav 57 platser är demensboende, som drivs på entreprenad av Carema Omsorg AB. Inom stadsdelen finns också Judiska sjukhemmet som drivs i enskild regi och har 72 platser varav 24 stycken är demensboende. Boendet har judisk profil och man håller strikt på de judiska traditionerna. Hemmet serverar korschermat. I stadsdelen ligger också vård- och omsorgsboendet Flygarhöjden som drivs i enskild regi av Attendo Care med 45 platser för demensboende för både yngre och äldre personer (16 platser) och personer med demenssjukdomen Chorea Huntington. Skarpnäcks stadsdelsförvaltning har omvandlat Hammarbyhöjdens servicehus till trygghetsboende från 2010-09-01. Trygghetsboendet har 95 lägenheter. Förvaltningen gör bedömningen att det inte finns något ytterligare behov av servicehuslägenheter i regionen.

Bilaga

USK Framskrivning av äldreomsorgsbehov i Stockholms stad 2010-2040